

Handläggare:
Jari Öhman
Telefon: 508 26 635
Jörgen Larsson
Telefon: 508 28 412

Till
Idrottsnämnden

Nr 10

Ökad trygghet i stadens simhallar

Förslag till beslut

Stockholms idrottsförvaltning föreslår att idrottsnämnden beslutar att

1. Som svar på skrivelsen från Madeleine Sjöstedt m.fl. (fp), Billy Östh m.fl. (m) och Andreas Stureson (kd) om ökade problem i form av stölder och ofredanden i stadens sim- och idrottshallar godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Godkänna förslaget med regler samt övriga åtgärder i detta utlåtande.
3. Uppdra åt förvaltningen att påbörja upphandling av utrustning för allmän kameraövervakning i de delar där ansökan bifallits.

Inger Båvner

Kjell Olofsson

Anders Berlin

Sammanfattning

I detta tjänsteutlåtande redovisas förvaltningens arbete för att öka tryggheten och komma tillrätta med de incidenter som förekommer vid sim- och idrottshallar.

I utlåtandet redovisas bland annat

- Inrättandet av tydliga trivselregler (ordningsregler) på anläggningarna.
- Tekniska lösningar
- Särskilda utvärderingar
- Utbildning av personal
- Kameraövervakning på utsatta anläggningar och platser.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har beretts av förvaltningschefens stab och driftavdelningen idrott inomhus.

Bakgrund

Skrivelsen

Vid idrottsnämndens sammanträde den 13 februari 2007 överlämnades till förvaltningen en skrivelse från Madeleine Sjöstedt m.fl. (fp), Billy Östh m.fl. (m) och Andreas Sturesson (kd). I skrivelsen framförs ökade problem i form av stölder och ofredanden i stadens sim- och idrottshallar. Förvaltningen gavs i uppdrag att återkomma med förslag på en bred strategi för ökad säkerhet vid stadens badhus. Skrivelsen bifogas. **Bilaga 1.**

Nulägesbeskrivning

Stockholms idrottsnämnds simhallar har årligen drygt 3 miljoner besök. Det är beklagligt, att det förekommer olika former av störningar, när så många människor kommer samman. De flesta problem är enkla att klara ut. I vissa fall är ordningsstörningarna emellertid av svårare art. Tillsägelser räcker inte; brott har kanske begåtts. Sådana allvarligare störningar på anläggningarna har ökat på senare tid, t.ex. våldsbrott, sexuella ofredanden, olaga hot, stölder och skadegörelser. Missförhållandena kan riskera att äventyra målsättningen att baden skall utgöra en källa till motion, rekreation, välmående och övrig trivsel.

Missförhållandena utgör också ett allvarligt hot mot arbetsmiljön på anläggningarna. Det förekommer att förvaltningens anläggningspersonal utsätts för hot och angrepp på sin arbetsplats och/eller på grund av sin anställning. Härigenom riskerar dessutom tryggheten och säkerheten för besökarna att begränsas.

Här nedan redovisas exempel på företeelser som hotar trygghet och säkerhet vid anläggningarna:

- Inbrott och stölder i förvaringsskåp och i anläggningsutrymmen
- Våld/slagsmål
- Hot mot både besökare och personal
- Bråkiga besökare
- Sexuellt ofredande
- Rån
- Klotter
- ”Plankning”
- Glaskrossning
- Skadegörelser
- Anlagda bränder
- Alkoholförtäring

Förvaltningen har under lång tid, på flera olika sätt, aktivt arbetat med att stärka säkerheten och tryggheten vid idrottsanläggningarna. Personalen vid anläggningarna försöker vid mindre problem tala de störande personerna till rätta. När det blir problem med elever från besökande skolor förs samtal med berörda skolor. Vid några anläggningar har väktare anlitats. Några av anläggningarna samverkar med Fryshusets Lugna Gatan. Vid allvarligare incidenter är det rutin att polisen kontaktas. Överfallslarm har installerats vid kassorna liksom sedelboxar med tidlös. Även personliga överfallslarm har prövats vid några anläggningar

En ytterligare åtgärd som förvaltningen under många år försökt att införa är ökad allmän kameraövervakning på utsatta ytor i vissa anläggningar. För att tillgodose integritetsfrågorna krävs tillstånd för allmän övervakning på offentlig plats.

Inbrott och stölder i besökarnas klädsåk är det mest vanligt förekommande av de incidenter som sker i badanläggningarna. Utöver kameraövervakning avser förvaltningen att göra en översyn av hur inbrotten i förvaringsskåpen kan minimeras.

Förvaltningens synpunkter

Förslag till framtida åtgärder

Inledningsvis är det angeläget att betona att förvaltningens personal har den absolut största betydelsen för att motverka stölder, våld, hot och skadegörelser vid anläggningarna. Ju mer personalen rör sig inom en anläggnings publika delar så är det rimligt att anta att de som vill stjäla eller begå annan brottslig verksamhet avhåller sig från detta då risken att iakttas ökar. I en sim- och idrottshall finns nästan under allt öppethållande personal i rörelse. Städning pågår i stort alltid liksom personal som förflyttar sig mellan olika andra arbetsuppgifter inom anläggningen. Anläggningscheferna kommer att ges i uppdrag att finna former för hur respektive anläggnings olika publika utrymmen bättre kan "täckas upp" genom observationer kopplade till det löpande arbetet.

En åtgärd som bör kunna bidra till att minska missförhållandena, är tydliga och konsekvent tillämpade trivselregler (ordningsregler) på anläggningarna. Se vidare avsnittet "Trivselregler" nedan. Sådana gemensamma och klara regler finns inte för närvarande. Ordningsproblem hanteras olika från anläggning till anläggning och, ibland, från situation till situation. Denna brist sänder ut alldeles felaktiga signaler.

En annan åtgärd som nu har förberetts av förvaltningen, är ökad allmän kameraövervakning på utsatta anläggningar och platser. Övervakningens syften är två; dels att öka säkerheten för bl.a. de badande, dels att hindra brott och, om sådana likväl blivit begångna, underlätta utredningen om dem.

Proceduren är emellertid komplicerad. Intresset av att öka besökarnas och personalens trygghet kan, okänsligt hanterat, komma att kollidera med intresset att tillgodose integritetsfrågor. Med hänsyn till integritetsfrågan krävs därför tillstånd för allmän övervakning på offentlig plats. Förvaltningen har ingett ett flertal ansökningar om detta till Länsstyrelsen, vilka i huvudsak har bifallits; se vidare avsnittet "Allmän kameraövervakning" nedan.

De missförhållanden som dessvärre finns vid flera av sim- och idrottshallarna utgör ett allvarligt hot mot arbetsmiljön på anläggningarna. Personal har utsatts för helt oacceptabla angrepp på sin arbetsplats och/eller på grund av sin anställning. Härigenom riskerar dessutom badsäkerheten att eftersättas.

Trivselregler

En åtgärd som bidrar till att upprätthålla en god ordning på baden – och i övrigt underlättar personalens arbete – är skyltning om, och tillämpningen av, balanserade, gemensamma och klara trivselregler (ordningsregler).

Grundläggande för regler av detta slag, och i detta sammanhang, är att de på ett rimligt sätt måste balansera olika kolliderande intressen, att de objektivt sett uppfattas som rättvisa, att de presenteras på ett klart och begripligt sätt samt att de tillämpas likartat på anläggningarna.

Dylika regler kan aldrig – och behöver heller inte – uttryckas heltäckande. Ett närmast oändligt antal situationer kan tänkas, där ordningen på en badanläggning kan komma att störas på ett oacceptabelt sätt, utan att detta nödvändigtvis måste påtalas på en skylt. Det framstår för nästan alla individer ändå som självklart vad som gäller. Principerna för det grundläggande beteendemönstret finns där, outtalat. Däremot bör i trivselseglerna anges företeelser som inte på samma sätt framstår som lika självklart förbjudna. Därutöver bör hänvisas till personalens anvisningar.

Grafiskt korrekta, likartat utformade, skyltar med dessa regler bör framställas och distribueras till anläggningarna, för att där sättas upp på lämpliga platser.

Den som bryter mot reglerna bör, om inte annat hjälper, kunna avvisas från badet. Om fråga är om störning av allvarligare slag, eller upprepad sådan, bör avstängning från förvaltningens badanläggningar kunna ske med förslagsvis en månad per gång.

Begår någon ett brott, som det kan följa fängelse på (t.ex. misshandel, olaga hot, övergrepp i rättsak (våld eller hot om våld mot någon som gjort en polisanmälan), sexuellt ofredande, hets mot folkgrupp, stöld, häleri och skadegörelse), bör avstängning från förvaltningens anläggningar ske under längre tid, dock under minst ett år.

Vid bedömningar av inträffade incidenter är det dock viktigt att grundläggande hänsyn tas till rättsäkerheten. Avstängning får inte ske om det inte framstår som klart att vederbörande har gjort sig skyldig till gärningen ifråga. Ingen får avstängas på enbart rykten. Står ord mot ord, och saknas annan bevisning, bör ingen avstängning ske. Principen att hellre ”fria än fälla” bör gälla i alla tveksamma fall.

Behörigheten att avstänga någon från nämndens anläggningar i enlighet med dessa regler föreslås delegeras till anläggningschef i sim- och idrottshallar .

Vid beslut om avstängning måste personalen på anläggningarna informeras om den avstängdes namnuppgifter och avstängningstidens längd. Vid all sådan hantering måste reglerna i personuppgiftslagen (PUL) följas.

Hade den avstängde ett årskort på anläggningen/anläggningarna, bör detta – om sådan framställning görs – återlösas. Det är förvaltningens erfarenhet att mellanhavandena med den som uppträtt hotande eller på annat sätt oacceptabelt på en anläggning, och därför avstängts, enkelt och smidigast avslutas genom att kortet återinlöses.

I konsekvens med detta bör inköpta årskort återinlösas på begäran, oavsett orsak. På så vis slipper förvaltningen att ägna sig åt ibland svåra bedömningar huruvida uppgivna skäl för återinlösen är tillräckligt vägande.

I systemet med årskort ligger emellertid en slags rabatt för den som nyttjar kortet någorlunda frekvent. För att inte uppmuntra till att utnyttja denna rabattmöjlighet på ett icke avsett sätt –

t.ex. genom att köpa ett årskort med avsikten att begära återinlösen av detta efter en viss kortare tid och på så vis skaffa sig förmånligare entréavgifter under denna tid – bör inte hela kortets återstående värde återbetalas. Det föreslås därför att återbetalning av årskort i dessa fall görs med 1/15 av kortets inköpspris för varje hel månad som återstår av kortets giltighetstid vid tidpunkten då begäran om återbetalning sker och kortet inlämnats.

Till tjänsteutlåtandet bifogas idéutkast till trivselregler för stadens simhallar. **Bilaga 3.** Detta utkast har utarbetats av personal från driftorganisationen i samverkan med förvaltningens jurist. Förvaltningen avser att innan fastställandet av de slutligt utformade reglerna inhämta ytterligare synpunkter från anläggningarna.

Allmän kameraövervakning

I de flesta av idrottsnämndens sim- och idrottshallar har sedan länge funnits allmän kameraövervakning för att tillgodose säkerhet vid simbassänger och, i vissa fall, i gym. Dessutom har på några håll uppsatts kameror i anläggningarnas kassor till skydd mot bl.a. rånrisken.

Den allmänna kameraövervakningen har i här aktuella fall alltså två skilda syften. Det ena syftet är inriktat på säkerheten för de badande och de som tränar i gymen. Övervakningen fyller en väsentlig uppgift, eftersom någon bemannad, kontinuerlig bassängövervakning med närvarande personal inte finns. Bilderna från dessa kameror avses visas i monitorer i kassan och/eller andra lämpliga personalutrymmen och bevaras således inte.

Det andra syftet med kameraövervakningen tar sikte på att minska risken för brott och andra ordningsstörningar och, om sådana ändå skulle inträffa, underlätta utredningen om dem.

Upptagningen från dessa kameror bevaras på medium oåtkomliga för personal. Det bevarade materialet skall sedan raderas efter en månad, såvida det inte har betydelse vid brottsutredning av polis eller åklagare eller skall användas som bevisning i rättegång.

Flera allvarliga brott har på senare tid inträffat i badanläggningarna, bl.a. omfattande stölder, olaga hot samt våldtäkter och andra sexualbrott. I fråga om stölder i skåpen har – förutom värdesaker såsom t.ex. kontanter, kreditkort, mobiltelefoner, klockor och smycken samt exklusivare klädesplagg – stulits bilnycklar och, därefter, den utanför badet parkerade bilen. Även stöld av bostadsnycklar och med dem efterföljande bostadsinbrott har inträffat.

Mycket sällan har någon gärningsman kunnat gripas. Oftast verkar ingen ha sett eller hört något. Vittnen synes effektivt skrämmas till tystnad av gärningsmannen eller dennes vänner. Signalen att ”inget händer” syns i dessa kretsar sedan utgöra ett incitament för fortsatt brottslig verksamhet.

Av 1 § ”Lagen om allmän kameraövervakning” framgår att övervakningen skall ske med tillbörlig hänsyn till enskildas integritet.

Vidare följer av 6 § att tillstånd till allmän kameraövervakning skall meddelas om intresset av sådan övervakning väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli övervakad. Vid bedömningen av dessa intressen och frågan om allmän kameraövervakning i övrigt, skall särskilt beaktas om övervakningen behövs för att bl.a. förebygga brott. Vid bedömningen av den en-

skildes intresse av att inte bli övervakad skall särskilt beaktas hur övervakningen skall utföras och vilket område som skall övervakas.

Risken för integritetsintrång föreligger vid all form av kameraövervakning. Det bör dock här ihågkommas att de flesta människor så gott som dagligen utsätts för sådan övervakning vid besök i varuhus, butiker, hos bank eller post eller i färd med taxi, bussar och tåg, utan att de över huvudtaget reflekterar över det eller upplever någon integritetskränkning. Vidare bör i sammanhanget nämnas att nu aktuella ansökningar avser kameraövervakning vid bassänger samt i gym, kassor, entréer och vissa passager i anläggningarna; däremot inte i bastur, duschrum och omklädningsrum.

I de fall förvaltningens ansökan om tillstånd har bifallits, har således Länsstyrelsen prövat och funnit att dessa hänsynskrav gentemot integritet har tillgodosetts.

Vid några tillfällen har förvaltningen utfört enkätundersökningar avseende besökarnas inställning till kameraövervakning i badanläggningarna. Undersökningarna har inte genomförts med någon fullständig vetenskaplig metod, men har tydligt utvisat att en bred majoritet, i något fall nära 100 %, ställer sig positiva till sådan övervakning.

Till utlåtandet bifogas en särskild promemoria som mer ingående beskriver kameraövervakning och den just nu aktuella situationen. **Bilaga 2.**

Tekniska lösningar

Förvaltningen arbetar fortlöpande med att finna olika tekniska lösningar för att göra klädsåpen i omklädningsrummen och värdeförvaringssåpen säkrare. Eriksdalsbadet har för detta ändamål fått särskilda ekonomiska resurser. Arbetet vid Eriksdalsbadet kommer att utvärderas och de erfarenheter som där framkommer kan förhoppningsvis anpassas för att stärka säkerheten även vid andra anläggningar.

Det görs fortlöpande tekniska förbättringar i simhallarna i syfte att öka tryggheten. Skalskyddet har t.ex. förbättrats under de senaste åren. För närvarande görs en översyn av överfallslarm och internkommunikation vilken kommer att resultera i att ett par anläggningar får nya överfallslarm installerade i kassorna. Arbetet med att förbättra internkommunikationen inom anläggningarna kommer att fortsätta.

I anslutning till studiebesök, konferenser mm som sker i andra kommuner eller i andra länder, kommer förvaltningen att särskilt noga studera hur andra anläggningshållare arbetat med olika tekniska lösningar för att minimera stölder och skadegörelser eller annat som påverkar trivsel och trygghet.

Kundundersökning

Under våren 2007 genomfördes en kundundersökning på stadens samtliga simhallar. Besökarna gavs möjlighet att bland annat lämna synpunkter på tryggheten och säkerheten vid baden. Utfallet av denna enkätundersökning kommer att jämföras med resultatet från tidigare år och ligga till grund för eventuella åtgärder utifrån besökarnas upplevda otrygghet. Undersökningen har ännu inte sammanställts, men kommer senare att redovisas till nämnden.

Tensta sim- och idrottshall

Spånga-Tensta SDF har under året gjort en trygghetsinventering bland drygt 550 barn och ungdomar i åldrarna mellan 6 och 19 år som är boende i Tensta och Hjulsta. Syftet med denna trygghetsinventering är att se hur barn och ungdomar uppfattar sin närmiljö och vad de uppfattar som otryggt respektive tryggt. I undersökningen har de tillfrågade ansett att Tensta sim- och idrottshall är otryggt på grund av ”många fullisar”, ”mörkt på kvällen” och ”att många (stökiga) ungdomar är i anläggningen”.

Förvaltningen är väl medveten om att det finns faktorer som skapar otrygghet på Tensta sim- och idrottshall. Förvaltningen har arbetat med dessa frågor på olika sätt under årens lopp. Enligt förvaltningen är besökarnas trygghet och personalens arbetsmiljö viktigast att komma tillrätta med.

Som en följd av att personalen vid anläggningen utsatts för hot och besökarnas upplevelser av anläggningen har ett åtgärdsprogram utarbetats. Syftet är att stärka tryggheten och säkerheten på anläggningen. Sammanfattningsvis innehåller programmet bland annat följande:

- Samverkansmöten med Brottsförebyggande Rådet, Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning, Trafikkontoret, Tensta poliskontor, Tensta Basket, SISAB, Blå huset/TAC samt Tensta gymnasium.
- Byte av gymmaskiner i syfte att nå en bredare målgrupp av besökare
- Ombyggnad av gymmet och friskvårdssalen
- Samarbete med dopingjouren
- Översyn av utomhusbelysningen
- Översyn av entrén
- Handledning för personalgruppen har påbörjats med extern handledare.

Förvaltningen kommer senare till nämnden att redovisa hur åtgärdspaketet har fungerat för Tensta sim- och idrottshall.

Förvaltningens säkerhetsarbete

Krisberedskapsorganisation

Idrottsförvaltningens fullständiga krisberedskapsorganisation, med kontaktlista från enskild anläggning upp till idrottsnämnd, färdigställdes under vintern. Förvaltningen uppdaterar regelbundet denna plan för att den alltid ska vara aktuell gentemot den organisatoriska situationen. Förvaltningen har vid flera tillfällen, med gott resultat, övat krisledningsorganisationen.

Skade- och tillbudsrapportering

Förvaltningens skade- och tillbudsrapportering har under den senaste tvåårsperioden strukturerats. För ändamålet har särskild instruktion utarbetats. Anläggningarna rapporterar inträffade skador och tillbud till förvaltningens fastighetsavdelning.

Anmälningar av inträffade incidenter redovisas löpande till stadens försäkringsbolag och/eller polis. Klotter på förvaltningens anläggning fotograferas och bilden överlämnas till polisen för att underlätta deras arbete med att kunna identifiera förövaren. Förvaltningen har ambitionen att snarast möjligt efter det att en anläggning klottrats sanera och/eller måla över den klottrade ytan. Det har upprättats avtal med saneringsföretag och förvaltningen har en anställd målare som i huvudsak arbetar med att återställa de skadade ytorna.

Förvaltningen kommer att fortsätta arbetet med att förbättra tillbudsrapporteringen och på så sätt få ett bättre underlag för hur den faktiska situationen är på anläggningarna och vilka typer av incidenter som sker. Förvaltningen kommer till anläggningscheferna påtala att alla incidenter ska anmälas. Blankett för skade- och tillbudsrapportering bifogas utlåtandet. **Bilaga 4.**

Kostnader för skador på förvaltningens idrottsanläggningar

Förvaltningen har arbetat med att kunna redovisa de kostnader som uppstått genom skadegörelser på anläggningarna. Det är dock förenat med svårigheter att kunna lämna en korrekt redovisning. Vissa kostnader har bokförts som skadegörelse, glaskross eller klotter. Andra kostnader, som säkerligen är skadegörelse av något slag, har bokförts som reparationer. För år 2006 bedöms kostnaderna uppgå till lägst cirka 3 mkr. Försäkrings- och skadeersättningarna uppgick till cirka 880 tkr. (Avser brand vid Majrovägen – barack med maskiner och fordon.)

Utbildning

På en arbetsplats där det förekommer konflikter mellan personal och besökare behövs ofta praktiska verktyg för hur ilska och frustration kan hanteras. Personalen bör ges fördjupade kunskaper om hur de på bästa sätt kan hantera besvärliga situationer. Det är dessutom värdefullt att personalen får lära sig att sätta gränser och få större insikt i hur de själva reagerar i olika situationer. Förvaltningen överväger att genomföra utbildning i konflikthantering. Inledningsvis bör denna utbildning i så fall först genomföras på de anläggningar som är mest utsatta.

SLUT.

Bilagor

Bilaga 1	Redovisning över beslut rörande allmän kameraövervakning
Bilaga 2	Trivselregler
Bilaga 3	Redovisning över beslut rörande kameraövervakning
Bilaga 4	Blankett för incidenter vid idrottsanläggningar